

Huvudman

Uppsala kommun
utbildningsförvaltningen@upsala.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Gåvsta skola i Uppsala kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uppsala kommun att senast **onsdag den 15 november 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande beslut om åtgärdsprogram och rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Uppsala kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Uppsala kommun ska vidta följande åtgärder

Beslut om åtgärdsprogram

1. Se till att fatta beslut om åtgärdsprogram för en elev som ska ges särskilt stöd om en utredning visar att eleven behöver särskilt stöd. Se till att det är rektor som fattar beslutet om åtgärdsprogram om beslutet innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Skolenhetens tre senast beslutade åtgärdsprogram, med eller utan beslut om anpassad studiegång, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen).

2. Se till att fatta beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd. Skolenhetens senaste beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).

Skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning

1. Se till att upprätta och besluta om skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Skolenhetens skriftliga rutiner ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 4 e § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser frånvarohantering, åtgärder mot kränkande behandling samt arbetet med trygghet och studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:3771) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Gåvsta skola i Uppsala kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Gåvsta skola följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, trygghet och studiero, åtgärder mot kränkande behandling samt frånvarohantering.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis begärt in viss dokumentation, bland annat signerad betygskatalog (årskurserna 7-9) från höstterminen 2022, verksamhetens plan mot kränkande behandling, skolenhetens ordningsregler och uppgifter om elever som är föremål för särskilt stöd och elever med problematisk skolfrånvaro. Skolinspektionen har därefter besökt skolan den 29-30 maj 2023 och genomfört intervjuer med elever i årskurserna 7-9 och lärare som undervisar på högstadiet. Digitala intervjuer med personal i elevhälsan samt rektor och biträdande rektor har ägt rum den 1 respektive den 7 juni 2023. Ytterligare dokumentation har därefter begärts in i ärendet, bland annat utredningar av särskilt stöd och ordningsstörande beteende samt beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång.

Skolinspektionens beslut utgör en samlad bedömning av vad som framkommit genom dokumentstudier och resultatet av genomförda intervjuer.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd, åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna beskriver i intervju att det är lärarna som ansvarar för att extra anpassningar genomförs för de elever som behöver det. Lärarna uppger att de extra anpassningar som ges bland annat är skriftliga instruktioner och bildstöd. Lärarna berättar att elever också kan få sitta i en mindre grupp som en form av extra anpassning. Elevernas extra anpassningar antecknas i skolans lärplattform och mentorerna går igenom elevernas extra anpassningar på utvecklingssamtal.

Lärarna berättar vidare att om lärarna uppmärksammar att extra anpassningar inte är tillräckliga för en elev så pratar lärarna med specialpedagogen som tar det vidare till elevhälsoteamet där biträdande rektor ingår. Elevhälsan har möten veckovis. Även där kan lärarna anmäla ett ärende som behöver tas upp. Lärarna berättar vidare att det är rektorn som beslutar om det ska initieras en utredning av särskilt stöd eller inte. Rektor tillägger att det oftast är rektor i samråd med elevhälsa som beslutar om en utredning ska initieras. Lärarna berättar vidare att om ett åtgärdsprogram upprättas efter utredningen så får lärarna kännedom om det genom elevärenden på arbetslagsmöten eller genom muntlig information från specialläraren.

Rektor uppger att det kan vara en lärare eller specialläraren som genomför en utredning av särskilt stöd. Rektor och kurator kan konsulteras också. När utredning är klar tar biträdande rektor beslut om det ska upprättas ett åtgärdsprogram. Vårdnadshavare och elev delges också vad skolan har kommit fram till i utredningen. Lärarna uppger att åtgärdsprogrammen utvärderas regelbundet på elevhälsamöten med vårdnadshavare och elev. Rektor uppger att det generellt är specialläraren eller rektorn som gör utvärderingen och det sker i samtal med elev och vårdnadshavare. En representant från elevhälsan berättar att efter

utvärderingen så upprättas alltid ett nytt åtgärdsprogram.

Beslut om åtgärdsprogram

Lärarna berättar vidare att det ibland kan bli en "snabb lösning" innan det fattas ett beslut om åtgärdsprogram. De kan vara så att skolan testat att ha elever i liten grupp under tre veckor och sedan tar de ett motsvarande beslut i ett åtgärdsprogram om att placera eleverna i liten grupp. Representanter från elevhälsan bekräftar att det kan vara så att de testat stödåtgärder innan de tar motsvarande beslut i åtgärdsprogram. Av skolenhetens skriftliga redogörelse kring utredning av frånvaro samt insatser utifrån en sådan utredning för en specifik elev framgår att skolan beslutat om kortare skoldag som en form av extra anpassning och när åtgärden blev omfattande togs ett beslut om att skriva ned åtgärden i ett åtgärdsprogram.

Beslut att inte upprätta åtgärdsprogram

På fråga om det tas något särskilt beslut om skolan efter en utredning kommer fram till att en elev inte är i behov av särskilt stöd uppger representanter från elevhälsan att det antecknas i ett mötesprotokoll och på utredningsblanketten. Rektor berättar i intervju att i de fallen som det beslutas att inte upprätta åtgärdsprogram så dokumenteras det i skolans lärplattform men rektorn uppger att det inte upprättas något dokument.

Rättslig reglering

AV 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

AV 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin

skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt och att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen och anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Av 31 § förvaltningslagen (2017:900) framgår att för varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 32 § förvaltningslagen framgår bland annat att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att det inte framkommit annat än att huvudmannen och skolan uppfyller författningarnas krav avseende arbetet med extra anpassningar, anmälan av elevers behov av särskilt stöd och utredning av ett

sådant behov. Skolinspektionen bedömer emellertid att det är en brist att skolan genomför särskilda stödåtgärder för vissa elever utan att först upprätta åtgärdsprogram eller beslut om anpassad studiegång.

Av intervju med lärare och representanter från elevhälsan samt från den skriftliga redogörelsen framkommer att det genomförs särskilda stödåtgärder innan beslut om att formulera åtgärderna i åtgärdsprogram fattas. Ett åtgärdsprogram eller ett beslut om anpassad studiegång ska redogöra för de konkreta åtgärder som ska vidtas för en elev och är av vikt för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som skolan avser att vidta eller om de vill överklaga beslutet. Eftersom att skolan inte tagit något beslut om åtgärdsprogram eller anpassad studiegång innan skolan vidtar stödåtgärder för elever så går både eleven och vårdnadshavaren miste om den möjligheten.

Skolinspektionen vill i sammanhanget nämna att en åtgärd som innebär avvikelser från den timplan eller de ämnen eller mål som gäller för utbildningen, exempelvis kortare skoldag, är en form av särskilt stöd (anpassad studiegång) och ska vidtas om det särskilda stödet i övrigt inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. En sådan åtgärd ska föranledas av ett beslut om åtgärdsprogram och inte användas som en form av extra anpassning.

Skolinspektionen bedömer därtill att det är en brist att skolan inte fattar några formenliga beslut om att inte upprätta beslut om åtgärdsprogram. Varken elevhälsa eller rektor uppger att det upprättas ett särskilt beslut i de fallen en utredning visar att det inte finns behov av ett åtgärdsprogram. Skolan har en skyldighet att fatta ett beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram om en utredning om särskilt stöd visar att en elevs stödbehov kan tillgodoses genom extra anpassningar. Även ett sådant beslut är en förutsättning för att frågan om särskilt stöd ska kunna överklagas och överprövas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Skriffliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och representanter från elevhälsan uppger att de inte känner till några rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner. En lärare berättar att det finns rutiner om att eleverna ska lämna in sina mobiltelefoner, men att det är upp till varje enskild lärare att säkerställa att de mobiltelefoner som inte lämnas in omhändertas. En annan lärare säger att det förvisso finns en mall med information som ska användas vid kommunikation med vårdnadshavare, i de fallen mobiltelefonerna missbrukas, men att det inte finns någon skriftlig lathund för hanteringen av omhändertagandet. Skolinspektionen har därtill från skolenheten skriftligen begärt in eventuella skriftliga rutiner om omhändertagandet av mobiltelefoner men inte fått in några sådana.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att det är ett lagkrav att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolan saknar sådana rutiner.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Uppsala kommuns verksamhet vid Gåvsta skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång samt rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning. Det finns därför skäl att förelägga Uppsala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Situationen på skolan

Av intervjuer med elever i högstadiet framgår att majoriteten av de hörda eleverna upplever skolan som trygg och några elever uppger att det har lugnat ned sig på skolan jämfört med föregående år. En elev uppger dock att skolan inte alls är trygg och att det är många elever som är allmänt taskiga mot varandra. Några elever beskriver att otryggheten troligtvis är kopplad mer till enskilda elever än platser på skolan.

Lärarna uppger att eleverna kanske inte har det helt tryggt och förklarar att det kan ha med bristen på vuxna att göra medan andra lärare säger att det är skolans trånga lokaler som bidrar till otrygghet. Lärarna beskriver vidare att otryggheten och studieron är sämre i årskurs 6 och i en av klasserna i årskurs 7. En lärare berättar att i årskurs 6 har det "spårat ur" och att eleverna där bankar på dörrarna när det pågår undervisning och att eleverna kränker resurspersonalen. Lärare beskriver vidare att de störs av elever som är utanför klassrummet och att det kan vara elever som springer utanför fönstret eller knackar på dörren. En annan lärare

säger att sena ankomster är ett problem och att det skapar problem att starta lektioner.

När det gäller studieron på skolan så uppger samtliga intervjuade personalgrupper att skolans lokaler är ett problemområde som påverkar både studieron och tryggheten negativt. Några lärare berättar att det saknas grupprum och att lokalbristen leder till att vissa elever behöver ha sina lektioner i matsalen och där finns inte den utrustning lärarna behöver för att bedriva undervisning. Det saknas till exempel en tavla. En lärare säger att det är ett otroligt slamrande i matsalen när de ska ha lektion där, det kan fungera bra om det är en lektion som genomförs innan köket har hunnit komma igång men det är svårt att fullfölja anpassningar där.

Eleverna berättar att det kan vara kaos i årskurs 7 när de har vikarier och att det är samma elever som återkommande stör studieron. Skolinspektionen har därtill tagit emot uppgifter från vårdnadshavare till elever som beskriver studieron och tryggheten i årskurs 6 som problematisk. Rektor och biträdande rektor bekräftar den bilden och uppger att studieron i årskurs 6 och 7 är "för dålig".

Åtgärder för trygghet och kränkande behandling

Flera intervjugrupper berättar om trygghetsenkäter som har genomförts på skolan. Genom enkäterna har skolan identifierat otrygga platser och klasser, bland annat omklädningsrummen och platsen "Hyllan". Representanter från elevhälsan beskriver att det finns en trygghetsgrupp på skolan där lärare från de olika årskurserna ingår. Rektor uppger att skolan försöker öka vuxentätheten på ställen där de identifierat otrygga platser. Lärarna beskriver därtill att de har avsatt tid för att vara rastvakter och att det är en åtgärd för att motverka otrygga platser på skolan.

Utreda kränkande behandling

Lärare och elevhälsa berättar att den lärare eller personal som får kännedom om en händelse är den som ska upprätta en kränkingsanmälan. Kränkingsanmälan skickas till kurator, rektor och huvudman. Lärarna berättar vidare att nästa steg är samtal med elever, oftast är det mentor som har samtalet med eleven som blivit utsatt och den eller de utsättande eleverna. Därefter kontaktas hemmet. Mentor följer upp och går vidare med ärendet. Beroende på omfattningen av ärendet kan trygghetsteamet också kopplas in för att vidta åtgärder efter utredning. Elevhälsan berättar att efter en utredning genomförs en analys av det som framkommit och vilka åtgärder som behöver vidtas. Åtgärder som kan bli aktuella är medling, samtal med elev och vårdnadshavare eller åtgärder enligt konsekvenstrappan.

Plan mot kränkande behandling

Av skolenhetens plan mot kränkande behandling framgår bland annat en rutin för hur personal på skolan ska agera vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Av planen framgår även de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkning av elever som ska påbörjas eller genomföras

under läsåret 22/23. Planen innehåller vidare en redogörelse för hur planerade åtgärder från läsåret 21/22 har genomförts.

Åtgärder för studiero, ordningsregler och disciplinära åtgärder

Eleverna berättar att skolan har ordningsregler som eleverna har arbetat fram genom grupparbeten. De går igenom ordningsreglerna varje år. Både elever och lärare berättar att det finns elever som inte följer ordningsreglerna, men att lärarna då säger till. Lyssnar inte aktuell elev så kontaktar läraren elevens vårdnadshavare.

Lärarna berättar om arbetet med skolans ordningsregler och beskriver att det är en del av arbetet med IBIS (Inkluderande beteendestöd i skolan). Lärarna berättar att det finns ordningsregler för varje arena (bland annat matsalen, omklädningsrummen, klassrummen) som lärarna och eleverna tyckt till om. På mentorstiden har de haft insatser kring det. Lärarna berättar att arbetet handlar om arenorna men att fokus även ligger på att bygga upp lektionsstrukturer och goda relationer till eleverna. Rektor beskriver att IBIS-arbetet är en del av skolans värdegrundsarbete. Lärarna berättar vidare att skolan sedan ett halvår tillbaka har en ny konsekvenstrappa och att den är positiv. En lärare berättar emellertid att konsekvenstrappan ibland inte lyckas, och att det är svårt att sätta in åtgärder om de inte har elevernas vårdnadshavare med sig.

Lärarna beskriver vilka åtgärder de vidtar för att upprätthålla studiero. En lärare uppger att hen brukar låsa dörren för att elever från andra årskurser inte ska kunna komma in och störa lektionen. En annan lärare säger att de har en tydlig struktur på tavlan i klassrummet över vad som ska göras under lektionen. En lärare berättar vidare att eleverna ibland får tillåtelse att sitta i mellanstadiets lokaler och att vissa elever får sitta i ett klassrum med låst dörr. Rektor uppger att skolan inte har några hemklassrum men att mer "svajiga" klasser har sina lektioner närmare personalrummen.

Utreda ordningsstörande beteende

En lärare säger att om en elev upprepat stör ordningen eller uppträder olämpligt får hen en tillsägelse från lärare. När dagen är slut, vid upprepat beteende, kontaktas elevens mentor. Skolan pratar med elevens vårdnadshavare och de försöker tillsammans hitta en lösning och ta reda på vad det är som inte fungerar. Det kan finnas ett behov av extra anpassningar eller ett mindre sammanhang. Representanter från elevhälsan uppger att ordningsstörande utreds bland de yngre eleverna. När det gäller elever på högstadiet uppger en representant att hen inte har varit med i en sådan utredning men uppger att det kartläggs mycket kring elever i arbetet med särskilt stöd. Representanten uppger att skolledningen är inkopplad när det finns sociala aspekter och orsaker i hemmet som påverkar. Rektor och biträdande rektor bekräftar i intervju att ordningsstörande beteende utreds i de fallen det kommer till rektorernas kännedom.

Rektorerna berättar vidare att de tagit hjälp av personal hos huvudmannen i arbetet med att följa upp studieron. De har arbetat tillsammans med skolans personal för att bli effektiva teams och det har mynnat ut i olika handlingsplaner. När det gäller högstadiet, har handlingsplanen inneburit att lärarna ska ta emot eleverna vid dörren, mobilerna ska läggas undan och eleverna ska skickas tillbaka om de har glömt något till lektionen. En utvärdering beträffande arbetet med trygghet och studiero samt handlingsplanen ska genomföras och mål inför höstterminen sätts upp.

Åtgärder gällande trygghet och studiero i årskurs 6 och 7

Vad gäller situationen kring trygghet och studiero i årskurs 6 uppger elevhälsan att det framförallt är en av de två klasserna som är stökig. Elevhälsan berättar att en lärare från högstadiet undervisar i årskurs 6 under våren 2023 och att det också är den läraren som kommer att bli klassens mentor när eleverna börjar högstadiet under hösten 2023. Elevhälsan berättar vidare att den resurs som arbetar i årskurs 6 ska följa med eleverna till högstadiet under en kortare period i början av årskurs 7. Elevhälsan uppger att problemen med studieron i årskurs 6 har minskat med hjälp av individuella åtgärder kring enskilda elever.

Genom intervju med lärare och elevhälsa framgår att skolan med hjälp av extern aktör använt sig av ett så kallat nödstopp i årskurs 7. Lärarna berättar att det beslutades att ett antal elever i klassen skulle få en skarp tillsägelse, och om eleverna inte följde tillsägelsen så skulle föräldrarna kontaktas på en gång. Föräldrarna till eleverna i klassen ställde sig bakom åtgärden. Lärare beskriver att den tillsägelsen har fungerat mycket bra. Även elevhälsan betonar att åtgärden har gett effekt och att det har blivit lugnare i klassen.

Rättslig reglering

Trygghet och studiero

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet som beslutats av rektor. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har

framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

I förarbetena (prop. 2021/22:160 s. 229) anges att det är huvudmannen som ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. I detta ingår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett sådant arbete. Huvudmannen måste bland annat se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever.

Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem eller kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (prop. 2021/22:160 s. 229 f).

Kränkande behandling

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att skyndsamt anmäla detta till skolans rektor. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Frågan om tillgång till lokaler och hur deras utformning påverkar skolmiljön negativt återkommer i flertalet intervjuer med både personal och elever.

Skolinspektionens aktuella tillsyn omfattar inte lokalerna och deras utformning varför ingen bedömning görs i dessa delar.

Skolinspektionen konstaterar att det av utredningen framgår att det finns utmaningar för skolenheten beträffande studiero och trygghet. Skolenheten har dock uppmärksammat problemen och mot bakgrund av de åtgärder som vidtagits, och som alltjämt vidtas, är det inte visat att Uppsala kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller regler kring studiero, trygghet och åtgärder mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvarohantering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektor och representanter från elevhälsan uppger i intervju att elevhälsan går igenom frånvaron två gånger per termin och skickar därefter ut frånvarostatistiken till lärarna. Lärarna bekräftar i intervju att de löpande får information om elevernas frånvaro och beskriver hur de får en lista på alla elever som har över femton procent frånvaro. En lärare berättar att det finns bra rutiner på skolan när det gäller arbetet med frånvaro.

Representanter från elevhälsan uppger att en frånvaroutredning består av två delar, fördjupad kartläggning del 1 och 2. Det finns färdiga blanketter att använda, en blankett som riktar sig till aktuell elev och en annan blankett som riktar sig till elevens vårdnadshavare. Det är ofta elevens mentor, klassläraren eller någon i elevens närhet som genomför den första delen av kartläggningen. Kurator är den som genomför den andra delen. Den fördjupade kartläggningen skickas med i skolpliktsanmälan och att det inte är möjligt att göra kartläggningen utan att ha anmält till huvudmannen dessförinnan. Rektor tillägger att uppgifterna dokumenteras i en journalakt, med hjälp av det kan de kartlägga orsaker bakom frånvaron och vilka insatser de kan göra. Skolan har därtill återkommande elevhälsoteammöten med de elever som har en problematisk frånvaro.

Representanter från elevhälsan berättar vidare om vilka åtgärder som kan bli aktuella att vidta efter en frånvaroutredning, exempelvis samtal med vårdnadshavare eller att vårdnadshavare följer med till skolan. En representant från elevhälsan berättar att skolpsykolog ofta är inkopplad när det gäller elever på högstadiet.

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt.

Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska en elev i grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Enligt 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till

att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson

Juristen Sanna Sundh har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Mirja Wallström medverkat.